

DOI <https://doi.org/10.32782/naoma-bulletin-2025-4-13>

УДК 741.5:378.147

ORCID ID: 0000-0002-7672-5011

Василь Магалияс

професор, заслужений діяч мистецтв України

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

vasyl.magalias@naoma.edu.ua

ЕТАПИ НАВЧАЛЬНОГО РИСУНКА: МЕТОДИЧНІ СУПЕРЕЧНОСТІ ТА АНАЛІТИЧНІ ШЛЯХИ ЇХНЬОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ

Анотація. *Метою статті є обґрунтування поетапної моделі викладання рисунка в системі професійної мистецької освіти, що включає побудову, анатомічний аналіз та світлотіньове моделювання як взаємопов'язані складові єдиного навчального завдання. Методи.* Методологічну основу дослідження становить *порівняльно-аналітичний підхід*, що поєднує аналіз програмних матеріалів, методичних рекомендацій і фахових публікацій з узагальненням практичного досвіду викладання рисунка у вищій мистецькій школі. Застосовано структурно-функціональний метод для аналізу ролі побудови, анатомічного аналізу та світлотіньового моделювання у формуванні навчального завдання. Метод педагогічного узагальнення використано для систематизації типових помилок студентів і виявлення причин втрати логіки зображення. **Результати дослідження.** У межах дослідження визначено функціональну роль кожної структурної складової, виявлено типові порушення логіки зображення, охарактеризовано причини декоративного трактування послідовності у зображенні та окреслено умови їхньої професійної інтеграції. *Сформульовано* аналітично обґрунтовану методичну модель, що забезпечує логічну узгодженість рисунка, сприяє розвитку образного мислення та підвищує ефективність навчального процесу. **Висновки.** Запропонована модель може бути використана для вдосконалення методики викладання рисунка у вищій мистецькій освіті, подолання формалізму та забезпечення професійної достовірності графічного зображення.

Ключові слова: навчальний рисунок, побудова, анатомічний аналіз, світлотіньове моделювання, методика, образне мислення, поетапна структура, мистецька освіта.

Vasyl Magalias

Professor, Honored Artist of Ukraine

National Academy of Fine Arts and Architecture

vasyl.magalias@naoma.edu.ua

STAGES OF ACADEMIC DRAWING: METHODOLOGICAL CONTRADICTION AND ANALYTICAL WAYS TO RESOLVING THEM

Abstract. Purpose of the study. The purpose of this article is to substantiate a step-by-step model for teaching academic drawing within the system of professional art education. The model integrates construction, anatomical analysis, and light-and-shade modeling as interrelated components of a unified educational task. **Methods.** The methodological basis of the study is a *comparative-analytical approach* that combines the analysis of curricular materials, methodological guidelines, and scholarly publications with the generalization of practical teaching experience in higher art education. A structural-functional method is applied to examine the role of construction, anatomical analysis, and light-and-shade modeling in shaping the educational task. The method of pedagogical generalization is used to systematize typical student errors and identify the causes of disrupted visual logic. **Results.** The study defines the functional role of each structural component, identifies common violations of compositional logic, characterizes the causes of decorative treatment of drawing stages, and outlines the conditions for their professional integration. An analytically grounded methodological model is formulated, which ensures logical coherence in drawing, fosters the development of imaginative thinking, and enhances the effectiveness of the educational process. **Conclusions.** The proposed model can be applied to improve the methodology of teaching drawing in higher art education, overcome formalism, and ensure professional accuracy in graphic representation.

Key words: academic drawing, construction, anatomical analysis, light-and-shade modeling, methodology, imaginative thinking, step-by-step structure, art education.

Постановка проблеми. У процесі навчання рисунку важливим є усвідомлення студентом логіки побудови зображення, розуміння послідовності дій, що забезпечують цілісність форми, її конструктивну обґрунтованість та анатомічну достовірність.

Відсутність чіткої структурної моделі, яка б поєднувала основні складові рисунка – побудову, уточнення форми, опрацювання тональної структури – у єдину систему, призводить до фрагментарного засвоєння матеріалу, втрати навчальної функції окремих графічних послідовностей та зниження загального рівня професійної підготовки.

У навчальному процесі часто спостерігається виконання рисунка без усвідомлення його складових, що перетворює завдання на формальну вправу, позбавлену аналітичного змісту. Студенти не завжди розуміють функціональне призначення побудови, не опановують логіку уточнення форми, не пов'язують світлотіньове моделювання із конструктивною структурою об'єкта. Це свідчить про необхідність уточнення принципів навчального підходу до викладання рисунка, визначення його практичних особливостей та функціональної ролі в системі професійної підготовки художника.

Подібні проблеми порушуються у працях [1], [2], [3], однак вони не розглядаються як єдина методична система, що дає змогу подолати формалізм. Відсутність узгодженості між складовими рисунка призводить до порушення конструктивної достовірності, втрати об'ємної логіки та декоративного трактування послідовності у зображенні. Саме тому постає потреба у формулюванні цілісної аналітичної моделі навчального рисунка, яка забезпечує логіку побудови форми, професійну ефективність та розвиток образного мислення.

Актуальність дослідження. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переосмислення структурних засад навчального рисунка в умовах сучасної мистецької освіти. Зміни в освітніх програмах, скорочення навчального часу та зниження вимог до академічної підготовки студентів призводять до втрати структурної логіки у викладанні рисунка. Це ускладнює формування професійних навичок, знижує рівень володіння графічною послідовністю та порушує логіку виконання навчального завдання.

За таких умов особливої ваги набуває визначення практичних особливостей рисунка як навчальної дисципліни, його складових, навчальних засобів та функціонального призначення в загальній системі підготовки художника. Попри наявність численних методичних праць, відсутнє дослідження причин формалізації послідовності у зображенні та методичних суперечностей, пов'язаних з ізольованим виконанням структурних складових рисунка. У працях [4], [5], [6] порушуються окремі аспекти втрати логіки

викладання, формування професійної компетентності та анатомічного аналізу, однак не здійснено комплексного аналізу наслідків фрагментарного засвоєння матеріалу.

Дослідження передбачає уточнення функціональної ролі в навчальному процесі побудови, анатомічного аналізу, світлотіньового моделювання та інших складових рисунка, що забезпечують цілісність форми, її конструктивну обґрунтованість і професійну достовірність. Визначення цих складових як структурно пов'язаних елементів дає змогу сформулювати аналітичну структуру навчального завдання, що протистоять формалізму та забезпечує розвиток образного мислення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри широку представленість теми у наукових публікаціях, відсутнє дослідження, яке б об'єднало методичні складові рисунка в аналітичну модель, здатну подолати формалізм у навчальному процесі.

В сучасній мистецькій освіті рисунок розглядається як дисципліна, що формує не лише технічні навички, але й аналітичне бачення, здатність до конструктивного мислення та візуального узагальнення. Система викладання рисунка аналізується у працях, присвячених логіці побудови форми, структурній послідовності навчального завдання та формуванню професійної графічної мови.

У статті [7] розглянуто геометричний метод побудови, анатомічний аналіз, закони світлотіні та перспективи як складові формування об'ємно-просторового бачення. У програмі [8] визначено функціональну роль побудови, уточнення форми та світлотіньового моделювання. У роботі [1] акцентовано увагу на втраті логіки викладання рисунка в умовах сучасної освіти та запропоновано поетапну структуру навчального завдання.

У праці [9] узагальнено історичні методи викладання рисунка з акцентом на київській академічній школі. У колективному дослідженні [10] проаналізовано стратегії розвитку академічної школи в умовах реформування мистецької освіти. У публікаціях [11; 12] розглянуто анатомічний аналіз як складову формотворення та світлотіньове моделювання як засіб аналітичного уточнення форми. У роботах [2; 4] проаналізовано образне мислення як результат поетапного навчання та навчальний рисунок як інструмент формування професійної компетентності. У джерелах [5; 6] обґрунтовано логіку навчального завдання в умовах інтегрованої мистецької освіти та роль анатомічного аналізу у формуванні конструктивного бачення. У працях [13; 3] порушено

питання методичного супроводу рисунка, типології графічних помилок, навчальної функції побудови та поетапної логіки викладання як умови формування самостійного графічного рішення.

Усі названі дослідження підтверджують актуальність інтегрованого підходу до викладання рисунка, необхідність логічної узгодженості побудови, анатомічного аналізу та світлотіньового моделювання як умов формування професійного образного мислення. Водночас, жодне з них не пропонує цілісної методичної моделі, яка б забезпечувала подолання формалізму через аналітичну інтеграцію складових навчального завдання – саме така незавершеність і визначає актуальність запропонованого дослідження.

Мета статті. Метою статті є формулювання аналітично обґрунтованої методичної структури навчального рисунка, що поєднує основні складові – побудову, анатомічний аналіз та світлотіньове моделювання – у єдину систему. Такий підхід дає змогу подолати формалізм у навчальному процесі, забезпечити логіку побудови форми та сприяти розвиткові професійного образного мислення.

У межах дослідження передбачено: визначити функціональну роль кожної складової рисунка в системі професійної мистецької освіти; виявити типові порушення логіки зображення, що виникають у разі ізольованого виконання складових; охарактеризувати причини формалізації графічної послідовності та їхній вплив на якість навчального результату; окреслити умови професійної інтеграції побудови, анатомічного аналізу та світлотіньового моделювання в єдину структуру навчального завдання.

Сформульована мета узгоджується з актуальністю дослідження, відповідає виявленим проблемам та спрямована на подолання методичних суперечностей, що виникають у процесі викладання рисунка в умовах сучасної мистецької освіти.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовано комплекс методів, що забезпечують глибину аналізу, структурну узгодженість та відповідність науковим вимогам. Основу становить *порівняльно-аналітичний метод*, який дає змогу зіставити різні підходи до викладання рисунка, виявити їхні сильні та слабкі сторони, а також визначити причини формалізації графічної послідовності.

Застосовано *структурно-функціональний метод* для аналізу ролі окремих складових рисунка – побудови, анатомічного аналізу та

світлотіньового моделювання – у формуванні цілісного навчального завдання. Метод дає змогу виявити порушення логіки, що виникають у разі ізольованого виконання складових, та обґрунтувати необхідність їх інтеграції.

Метод педагогічного узагальнення використано для систематизації досвіду викладання рисунка в мистецьких закладах, аналізу типових помилок студентів та виявлення закономірностей втрати логіки побудови форми. Для опрацювання наукових джерел, навчальних програм і методичних матеріалів використано звичайний *текстовий аналіз*, що дав змогу сформувати систему опрацьованих джерел.

Усі методи застосовано у взаємозв'язку, що забезпечило формування цілісної методичної структури викладання рисунка, здатної протистояти формалізму та забезпечити логіку побудови форми в навчальному процесі.

Виклад основного матеріалу. Визначення складових рисунка як методичних елементів. У межах дослідження було здійснено порівняльний аналіз програмних матеріалів, методичних рекомендацій та фахових публікацій, присвячених навчальному рисункові. На цьому етапі було виявлено функціональну роль основних складових рисунка – побудови, анатомічного аналізу та світлотіньового моделювання – у формуванні цілісного навчального завдання.

На основі зіставлення джерел [7; 8; 1; 9] та узагальнення практичного досвіду викладання рисунка, сформовано методичне бачення складових як взаємопов'язаних структур, що забезпечують логіку побудови форми. Побудова визначає конструктивну основу форми [7], анатомічний аналіз – внутрішню достовірність [7; 8], а світлотіньове моделювання – узагальнення об'ємної структури [1].

У процесі дослідження встановлено, що ізольоване виконання цих складових призводить до формалізації графічної послідовності, втрати логіки зображення та порушення навчального завдання. Узгоджене застосування складових, навпаки, сприяє розвиткові професійного образного мислення та забезпечує навчальну ефективність. Приклади реалізації кожної з них подано у відповідних джерелах: побудова – у рекомендаціях [7], анатомічний аналіз – у програмі [8], світлотіньове моделювання – у статті [1], узагальнені ілюстрації – у посібнику [9].

Таким чином, у результаті дослідження структурні складові рисунка визначено як методично

взаємопов'язані елементи, що формують узгоджену систему навчального завдання. Це положення є вихідним для подальшого аналізу кожної складової окремо.

Побудова як основа конструктивного формотворення. У межах дослідження проаналізовано функціональну роль побудови як початкової складової навчального рисунка, що визначає конструктивну логіку формування форми. Побудова виконує не лише геометричну функцію, вона також є засобом виявлення просторової структури об'єкта, його пропорційної організації та внутрішньої осевої симетрії.

У методичних рекомендаціях [7] побудова розглядається як каркас зображення, що визначає його масштаб, розташування у площині та взаємозв'язок частин. У програмних матеріалах [8] акцентовано на необхідності конструктивного аналізу форми перед переходом до деталізації, що узгоджується з академічною традицією викладання рисунка.

У процесі дослідження виявлено, що порушення логіки побудови – зокрема ігнорування осевих ліній, перспективних скорочень або пропорцій – призводить до втрати достовірності зображення вже на ранньому етапі. Це підтверджує аналіз типових студентських помилок, зафіксованих у навчальних журналах та методичних оглядах [1].

Для зіставлення теоретичних положень із практичними прикладами використано візуальні матеріали з посібника [9], де побудова натюрморту та фігури подана поетапно з поясненням конструктивних рішень.

Ознайомитися з прикладами можна також у відкритих ресурсах [10], які містять графічні моделі побудови голови, торсу, предметів побуту.

Таким чином, побудова визначена як структурна складова, що виконує функцію конструктивного моделювання, забезпечує логіку зображення та створює основу для подальших методичних дій. Її роль є ключовою задля уникнення формалізації та забезпечення навчальної ефективності.

Анатомічний аналіз як засіб професійної достовірності. Анатомічний аналіз є другою структурною складовою навчального рисунка, що забезпечує внутрішню достовірність зображення. Його функція полягає не лише у фіксації зовнішніх ознак форми, але й у виявленні її конструктивної логіки, взаємозв'язку частин та функціональної обумовленості. У цьому аспекті анатомічний аналіз виступає як засіб професійного бачення,

що дає змогу студентів осмислити форму не як контур, а як об'ємну систему.

У програмі [8] анатомічний аналіз визначено як обов'язкову складову навчального завдання, що передуює деталізації та світлотіньовому моделюванню.

У статті [11] акцентовано на необхідності вивчення анатомічної структури як умови формування конструктивного мислення. Ігнорування внутрішньої логіки форми призводить до поверхневого зображення, втрати достовірності та порушення графічної послідовності.

У процесі дослідження встановлено, що анатомічний аналіз виконує функцію уточнення конструктивної основи, виявлення опорних точок, напрямків руху та взаємодії частин. Його застосування дає змогу уникнути формалізму, забезпечити логіку зображення та підготувати основу для світлотіньового моделювання. У посібнику [9] подано приклади анатомічного аналізу голови, торсу, фігури в русі, що демонструють його роль як засобу професійної достовірності.

Таким чином, анатомічний аналіз визначено як структурну складову, що виконує функцію внутрішнього моделювання форми, забезпечує її конструктивну обґрунтованість та сприяє розвитку образного мислення у межах навчального процесу.

Світлотіньове моделювання як засіб узагальнення форми. Світлотіньове моделювання є завершальною складовою навчального рисунка, що виконує функцію узагальнення об'ємної структури форми. Його роль полягає не лише у створенні ілюзії простору, але й у виявленні внутрішньої логіки форми, її пластичної організації та взаємодії з середовищем. У цьому аспекті світлотіньове моделювання виступає як засіб образного мислення, що дає змогу студентів осмислити форму як цілісну систему.

У статті [12] світлотіньове моделювання розглядається як методичний інструмент, що забезпечує узагальнення форми та її об'ємну достовірність. Ігнорування логіки освітлення, рефлексів і тональних переходів призводить до втрати структурної цілісності зображення. У програмних матеріалах [8] зазначено, що світлотіньове моделювання має здійснюватися на основі попередньої побудови та анатомічного аналізу, що забезпечує логіку графічної послідовності.

У процесі дослідження встановлено, що світлотіньове моделювання виконує функцію узагальнення конструктивної основи, виявлення об'ємної структури та формування тонального ритму. Його

застосування дає змогу уникнути формалізму, забезпечити навчальну ефективність та завершити послідовність у зображенні. У посібнику [9] подано приклади світлотіньового моделювання натюрморту, фігури, голови, що демонструють його роль як засобу узагальнення форми.

Таким чином, світлотіньове моделювання визначено як структурну складову, що виконує функцію об'ємного узагальнення, забезпечує завершеність графічної послідовності та сприяє формуванню професійного образного мислення.

Виявлені суперечності у методичному трактуванні етапів рисунка

У процесі дослідження було виявлено низку методичних суперечностей, що стосуються трактування складових навчального рисунка в освітній практиці. Аналіз програмних матеріалів, методичних рекомендацій та фахових публікацій дав змогу систематизувати ці проблеми як такі, що перешкоджають формуванню цілісної логіки формотворення.

Ізольоване виконання складових. У низці джерел побудова, анатомічний аналіз та світлотіньове моделювання розглядаються як самостійні технічні прийоми, що виконуються послідовно, але без внутрішнього узгодження. Це призводить до втрати логіки зображення та формалізації графічної послідовності [7; 8].

Декоративне трактування анатомії. Анатомічний аналіз часто подається як засіб деталізації або «оживлення» форми, без опори на конструктивну структуру. Такий підхід суперечить принципам аналітичного моделювання та знижує навчальну ефективність [1; 9].

Світлотінь як стилізація, а не аналіз. У частині методичних матеріалів світлотіньове моделювання трактується як завершальна складова, спрямована на створення естетичного ефекту, а не на виявлення об'ємної логіки форми. Це порушує просторову достовірність зображення [7; 10].

Відсутність інтегрованої методичної структури. У проаналізованих джерелах не виявлено системного опису складових рисунка як методично взаємопов'язаних елементів. Більшість програм і посібників подають їх як послідовність дій, без пояснення функціональної взаємозалежності.

У межах дослідження ці суперечності були узагальнені як методична проблема, що зумовлює формалізацію навчального рисунка, втрату його аналітичної функції та зниження професійної достовірності зображення. Виявлення цієї проблеми стало підґрунтям для формулювання узгодженої системи навчального завдання, яка передбачає функціональне поєднання складових рисунка як аналітичної структури.

Формулювання аналітичної методичної структури навчального рисунка. У результаті дослідження було сформульовано аналітичну методичну структуру навчального рисунка, що інтегрує побудову, анатомічний аналіз та світлотіньове моделювання у єдину систему навчального завдання. Структура розроблена як відповідь на виявлені суперечності, зокрема ізольоване виконання складових, декоративне трактування анатомії та стилізоване застосування світлотіні, що призводять до формалізації графічної послідовності й втрати професійної достовірності зображення.

Аналітична структура передбачає функціональне узгодження складових рисунка, де кожна з них виконує не самостійну технічну дію, а уточнює попередню, формуючи логіку формотворення: **побудова** визначає конструктивну основу форми, її пропорційну організацію та просторову структуру; **анатомічний аналіз** виконується як аналітичне моделювання, що виявляє внутрішню логіку форми, узгоджену з побудовою; **світлотіньове моделювання** реалізується як узагальнення об'ємної структури, що підтверджує конструктивну логіку та анатомічну достовірність.

Структура базується на принципі аналітичної послідовності, де кожна складова не просто додає нову інформацію, але й уточнює попередню, забезпечуючи цілісність зображення. Такий підхід дає змогу уникнути формалізму, забезпечити навчальну ефективність та сформувати професійне образне мислення.

У межах дослідження структура була апробована шляхом аналізу студентських робіт, методичних журналів та навчальних програм. Виявлено, що її застосування сприяє підвищенню якості рисунка, зменшенню кількості типових помилок та формуванню аналітичного підходу до зображення.

Таким чином, аналітична методична структура навчального рисунка, сформульована в результаті дослідження, є методичним рішенням, що дає змогу подолати виявлені суперечності та забезпечити цілісну логіку формотворення в мистецькій освіті.

Висновки і перспективи використання результатів дослідження. У межах дослідження було здійснено системний аналіз навчального рисунка як структурно організованого навчального завдання, що включає побудову, анатомічний аналіз та світлотіньове моделювання як функціонально взаємопов'язані складові. Виявлено, що ізольоване виконання цих складових призводить до формалізації графічної послідовності, втрати логіки формотворення та зниження професійної достовірності зображення.

Аналіз програмних матеріалів, методичних рекомендацій та фахових публікацій дав змогу виявити

суперечності у трактуванні структурних складових рисунка, зокрема декоративне трактування анатомії, стилізоване застосування світлотіні та відсутність функціонального узгодження між складовими. Ці суперечності були узагальнені як методична проблема, що перешкоджає формуванню аналітичної структури навчального завдання.

У результаті дослідження було сформульовано аналітичну методичну структуру навчального рисунка, що передбачає функціональне узгодження побудови, анатомічного аналізу та світлотіньового моделювання. Такий підхід дає змогу

подолати формалізацію, забезпечити логіку формотворення та сприяти розвитку професійного образного мислення.

Запропонована структура може бути використана для вдосконалення методики викладання рисунка у вищій мистецькій освіті, формування навчальних програм, розробки методичних матеріалів та оцінювання якості студентських робіт. Її застосування сприяє підвищенню навчальної ефективності, зменшенню кількості типових помилок та формуванню аналітичного підходу до зображення.

Список використаних джерел

1. Бабенко В., Перепелиця О. Світлотіньове моделювання у рисунку. Харків : ХДАДМ, 2014. 88 с.
2. Кравченко О. М. Методика викладання рисунка у вищій мистецькій школі. Київ : Мистецтво, 2012. 128 с.
3. Романенко І. М. Інтеграція мистецьких дисциплін у навчальному процесі. Мистецька освіта та культурологія. 2023. № 4. С. 21–26.
4. Коваленко Л. В. Академічний рисунок : навч. посіб. Харків : ХДАДМ, 2015. 96 с.
5. Куценко І. В. Анатомія для художників : навч.-метод. матеріали. Одеса : ОДХУ, 2011. 72 с.
6. Гончаренко Л. М. Основи анатомічного моделювання у рисунку. Львів : ЛНАМ, 2013. 84 с.
7. Прокопович Т. Методичні рекомендації з навчального рисунка. Київ : Мистецтво, 2012. 128 с.
8. Програма з рисунка / Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури. Київ : НАОМА, 2015. 64 с.
9. Білоус Г. Навчальний рисунок : посібник. Львів : ЛНАМ, 2016. 96 с.
10. Відкриті навчальні ресурси з рисунка. *Волинський національний університет*. URL: <https://vnu.edu.ua> (дата звернення: 10.09.2025).
11. Козак О. В. Анатомічна структура як основа формотворення. Мистецька освіта та культурологія. 2021. № 1. С. 12–18.
12. Гнатюк Т. С. Світлотіньове моделювання у навчальному процесі. *Мистецтвознавчі студії*. 2019. № 1. С. 21–27.
13. Шевченко І. В. Світлотінь у навчальному рисунку: методичні аспекти. *Вісник Харківської академії дизайну і мистецтв*. 2016. № 2. С. 45–52.

References

1. Babenko, V., & Perepelytsia, O. (2014). Svitlotinove modeliuвання u rysunku. [Light-and-shade modeling in drawing]. KhDADM [in Ukrainian].
2. Kravchenko, O.M. (2012). *Metodyka vykladannia rysunka u vyshchiimystetskii shkoli* [Methodology of Teaching Drawing in Higher Art School]. Mystetstvo, 2012. [in Ukrainian].
3. Romanenko I. M. (2023). Intehratsiia mystetskykh dystsyplin u navchalnomu protsesi [Integration of art disciplines in the educational process]. *Mystetska osvita ta kulturolohiia* [Art education and cultural studies], (4), 21–26 [in Ukrainian].
4. Kovalenko, L.V. (2015). *Akademichnyi rysunok* [Academic Drawing] [Navchalnyi posibnyk]. KhDADM [in Ukrainian].
5. Kutsenko, I.V. (2011). *Anatomiia dlia khudozhnykiv* [Anatomy for Artists] [Navchalno-metodychni materialy]. ODKhU [in Ukrainian].
6. Honcharenko, L.M. (2013). *Osnovy anatomichnoho modeliuвання u rysunku* [Fundamentals of Anatomical Modeling in Drawing]. LNAM [in Ukrainian].
7. Prokopovych, T. (2012). *Metodychni rekomendatsii z navchalnoho rysunka* [Methodological recommendations for educational drawing]. Mystetstvo [in Ukrainian].
8. Natsionalna akademiia obrazotvorchoho mystetstva i arkhitektury (2015). *Prohrama z rysunka* [Drawing curriculum]. NAOMA [in Ukrainian].
9. Bilous, H. (2016). *Navchalnyi rysunok* [Educational drawing] [Posibnyk]. LNAM [in Ukrainian].
10. Vidkryti navchalni resursy z rysunka [Open educational resources on drawing] (n.d.). *Volynskyi natsionalnyi universytet*. <https://vnu.edu.ua> [in Ukrainian].
11. Kozak, O.V. (2021). *Anatomichna struktura yak osnova formotvorennia* [Anatomical structure as a basis of form creation]. *Mystetska osvita ta kulturolohiia* [Art education and cultural studies], (1), 12–18 [in Ukrainian].
12. Hnatiuk, T.S. (2019). *Svitlotinove modeliuвання u navchalnomu protsesi* [Chiaroscuro Modeling in the Educational Process]. *Mystetstvosnavchi studii* [Art Studies], (1), 21–27 [in Ukrainian].
13. Shevchenko, I.V. (2016). *Svitlotin u navchalnomu rysunku: metodychni aspekty* [Chiaroscuro in Academic Drawing: Methodical Aspects]. *Visnyk Kharkivskoi akademii dyzainu i mystetstv* [Bulletin of Kharkiv Academy of Design and Arts], (2), 45–52 [in Ukrainian].

Подано до редакції 12.09.2025
Статтю прийнято 21.10.2025
Опубліковано 31.10.2025